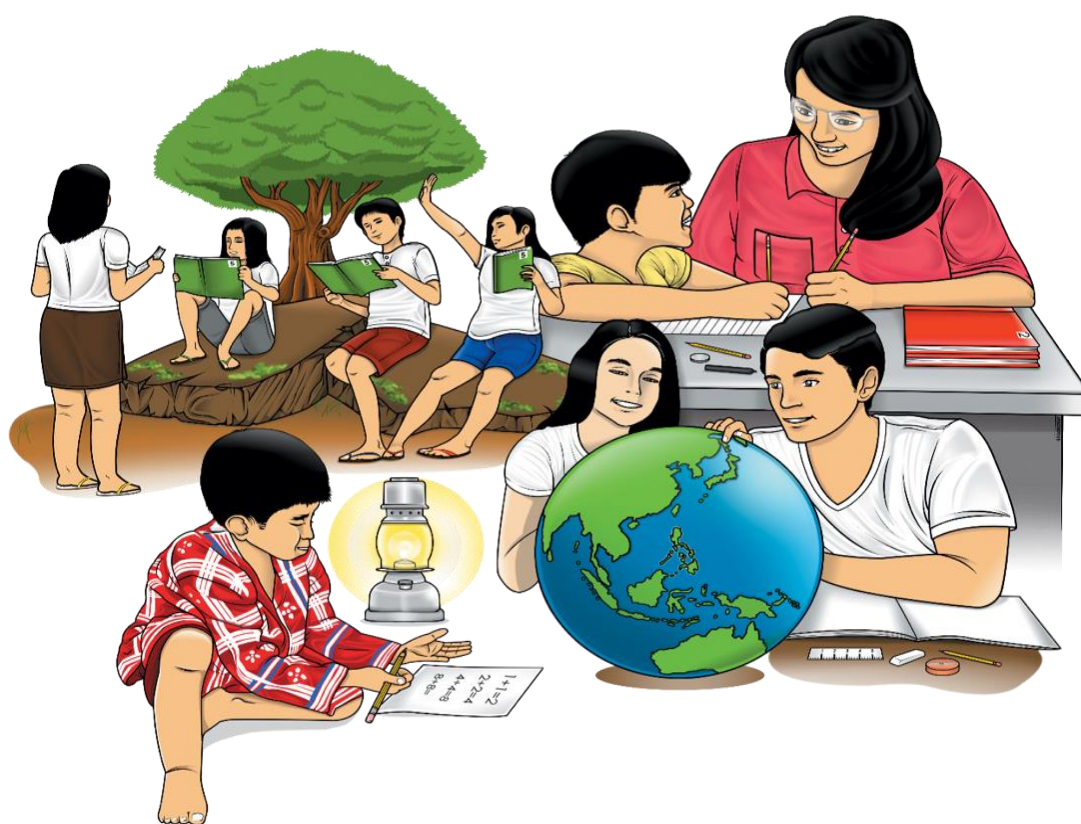

Araling Panlipunan

Ikaapat na Markahan – Modyul 2: Karapatang Pantao

Araling Panlipunan – Ikasampung Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikaapat na Markahan – Modyul 2: Karapatang Pantao
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul		
Mga Manunulat:	Stephanie May V. Obrero	
Editor:	Edgar L. Pescador	Monabelle S. Ablog
Tagasuri:	Gina A. Amoyen	Editha T. Giron
Tagaguhit:	Ariel P. Peralta	
Tagalapat:	Vivian T. Del Castillo	Meynard Jerel T. Luczon
Tagapamahala:	Leomar G. Paracha	
	Tolentino G. Aquino	Editha T. Giron
	Arlene A. Niro	Edgar L. Pescador
	Gina A. Amoyen	Elsie C. Amorin
		Monabelle S. Ablog

Inilimbag sa Pilipinas ng

Department of Education- Region I

Office Address: Flores St., Catbangan, City of San Fernando, La Union

Telefax: (072) 682-2324; (072) 607-8137

E-mail Address: region1@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikaapat na Markahan – Modyul 2:

Karapatang Pantao

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Pinakamahalagang Layuning Pampagkatuto:

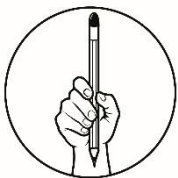
Nasusuri ang kahalagahan ng pagsusulong at pangangalaga sa karapatang pantao sa pagtugon sa mga isyu at hamong panlipunan. (**AP10MELC-2**)

Upang maging makabuluhan ang iyong pag-aaral, kailangan mong sundin ang sumusunod:

1. *Unahing Gawin ang Balikan.*
2. *Sagutan lahat ng Pagsasanay.*

Handa ka na ba sa ating tatahaking aralin? Halina't sabay nating alamin kung ano ba ang kahulugan ng Karapatang Pantao at kung paano ba nabuo ang karapatang pantao batay sa Universal Declaration of Human Rights at Saligang Batas ng 1987 ng Pilipinas. Gayundin ang kahalagahan at pangangalaga sa karapatang pantao sa pagtugon sa mga isyu at hamong panlipunan.

Subukin

Panuto: Basahin at unawain ang sumusunod na katanungan. Isulat ang **titik** ng tamang sagot sa patlang bago ang bawat bilang. Isulat ang sagot sa hiwalay na papel.

- ___ 1. Ano ang nakapaloob sa dokumentong Bill of Rights na ipinatupad noong Disyembre 15, 1791?
- A. Nagbibigay-proteksiyon sa mga karapatang pantao ng lahat ng mamamayan at maging ang iba pang taong nanirahan sa bansa.
  - B. Sumunod sa kapangyarihan ng hari.
  - C. Pagbawal sa pagkulong nang walang sapat na dahilan.
  - D. Pagtatag ng relihiyon at pananampalataya sa Asya tulad ng Judaismo, Hinduismo, Kristyanismo, Buddhismo, Taoismo, Islam at iba pa.

- ___ 2. Alin sa sumusunod ang tamang pahayag ng karapatang pantao?
- A. Ang mga karapatang pantao ay tinatamasa ng tao sa sandaling siya ay isilang.
  - B. Ang mga karapatang pantao ay tinatamasa ng tao sa sandaling siya ay mamatay.
  - C. Ang mga karapatang pantao ay tinatamasa ng tao sa sandaling siya ay ikakasal.
  - D. Ang mga karapatang pantao ay tinatamasa ng tao sa sandaling siya ay matanda na.
- ___ 3. Alin sa sumusunod na dokumento na naglalahad ng ilang karapatan ng mga taga- England noong 1215?
- A. Bill of Rights
  - B. Petition of Right
  - C. Declaration of the Rights of Man
  - D. Magna Carta
- ___ 4. Anong uri ng karapatang pantao na mabuhay at magkaroon ng sariling ari-arian?
- A. Natural Rights
  - B. Constitutional Rights
  - C. Statutory Rights
  - D. B at C
- ___ 5. Noong 539 B.C.E ay may isang hari na sumakop sa Persia at naging tahanan niya ang lungsod ng Babylon. Pinalaya niya ang mga alipin at ipinahayag na maaari silang pumili ng isang relihiyon ayon sa kanilang kagustuhan. Sino ang hari na ito?
- A. Haring Cyrus
  - B. Haring Solomon
  - C. Haring Alexander
  - D. Haring Abraham
- ___ 6. Para kanino ang karapatang pantao?
- A. Pulis
  - B. Lahat ng nilalang
  - C. Presidente
  - D. Guro
- ___ 7. Ito ang tinaguriang “World’s First Charter of Human Rights” noong 539 B.C.E na siyang sinakop ni Haring Cyrus ng Persia.
- A. The First Geneva Convention
  - B. Cyrus Cylinder
  - C. Parliament
  - D. Syrus Cylinder

- ___ 8. Ano ang tinatamang pribilehiyo ng isang tao mula sa kanyang pagkasilang hanggang sa kanyang kamatayan?
- A. Dignidad
  - B. Pagkatao
  - C. Karapatan
  - D. Pangangailangan
- ___ 9. Ito ay komisyon ng karapatang pantao na kung saan nilagdaan at ipinatupad noon 1948 na naglalayong protektahan ang isang nilalang?
- A. Declaration of the Rights of Man
  - B. Human Rights Commission
  - C. Universal Declaration of Human Rights
  - D. The First Geneva Convention
- ___ 10. Isang uri ng karapatang pantao na kung saan ito ay binuong batas at maaaring alisin sa pamamagitan ng panibagong batas.
- A. Natural Rights
  - B. Constitutional Rights
  - C. Statutory Rights
  - D. Lahat ng nabanggit
- ___ 11. Bakit mahalaga ang pagkakaroon ng mga karapatang pantao?
- A. Kakambal ito ng ating tungkulin.
  - B. Kailangan nating tuparin ang konstitusyon.
  - C. Proteksyon natin ito laban sa mga pang-aabuso.
  - D. Sinisiguro nitong makapamuhay.
- ___ 12. Alin sa sumusunod ang halimbawa ng karapatan na nakasulat sa dokumento ng Magna Carta?
- A. Hindi maaring dakpin, ipakulong, at bawiin ang anomang ari-arian ng sinoman nang walang pagpapasiya ng hukuman. Sa dokumentong ito, nalilimitahan ang kapangyarihan ng hari ng bansa.
  - B. Pagbawal sa pagkulong nang walang sapat na dahilan.
  - C. Pagbibigay proteksiyon sa mga karapatang pantao ng lahat ng mamamayan at maging ang iba pang taong nanirahan sa bansa.
  - D. Pagbibigay ng karapatan na makapili ng sariling relihiyon.
- ___ 13. Paano mailalarawan ang mga karapatang sibil?
- A. Ito ay may kaugnayan sa ating pakikitungo sa ating kapwa.
  - B. Ito ay nagbibigay proteksyon kung tayo ay lumalabag sa batas.
  - C. Ito ay tungkol sa paghahanap natin ng mapagkakakitaan upang mabuhay.
  - D. Ito ay may kinalaman sa ating karapatang mabuhay nang matiwasay at malaya.

- ___ 14. Sa taong 1948, sino ang nasa likod sa pagkatatag ng Human Rights Commission at sa pamamagitan nito nilagdaan at ipinatupad ang dokumentong tinawag na Universal Declaration of Human Rights?
- A. Eleanor Roosevelt
  - B. Haring Louis XVI
  - C. Haring Cyrus
  - D. Christine Roosevelt
- ___ 15. Alin sa mga pahayag ang nagpapakita ng statutory rights?
- A. Ang karapatan ni Adelyn na kilalaning anak ng kanyang tunay na mga magulang.
  - B. Ang pagsapi ni Allen sa grupong Sakdalista.
  - C. Ang pagbibigay ng 20% pribilehiyo sa mga Senior Citizen at mga mag-aaral sa lahat ng pampasaherong sasakyan.
  - D. Ang pagpili ni Ryan sa Iglesia Ni Kristo bilang kanyang relihiyon.
- ___ 16. Noong 1864, isinagawa ang pagpupulong ng labing-anim na Europeong bansa at ilang estado ng Amerika sa Geneva, Switzerland. Alin sa sumusunod na pahayag ang layunin ng The First Geneva Convention?
- A. Sumunod sa paglagda ng Declaration of the Rights of Man and of the Citizen na naglalaman ng mga karapatan ng mamamayan.
  - B. Isaalang-ala ang pag-alaga sa mga nasugatan at may sakit na sundalo.
  - C. Pagbibigay proteksiyon sa mga mamamayan.
  - D. Pagbibigay pagkain sa mga nagugutom na bata.
- ___ 17. Paano pinangangalagaan ng pamahalaan ang mga karapatan ng mga mamamayan?
- A. Ipinapaalam nito sa mga mamamayan ang kanilang mga karapatan.
  - B. Pinarurusahan nito ang sinumang lumabag sa karapatan ng kapwa mamamayan.
  - C. Dinadagdagan nito ang mga karapatan ng mga mamamayan sa pamamagitan ng batas.
  - D. Tinatanggal nito ang mga karapatan ng mga mamamayang lumalabag sa batas ng estado.
- ___ 18. Paano tayo napagkalooban ng mga karapatan?
- A. Ito ay itinakda ng mga batas.
  - B. Ito ay simbolo ng pamahalaan.
  - C. Ito ay pinagtibay ng ating mga Pangulo
  - D. Ito ay ipinaglalaban ng bawat mamamayan.

- ____ 19. Noong 1628 sa England, ano ang ipinasang batas kung saan ito'y naglalaman ng mga karapatan tulad nang hindi pagpataw ng buwis nang walang pahintulot ng Parlamento?
- A. The First Geneva Convention
  - B. Petition of Rights
  - C. Bill of Rights
  - D. Cyrus Cylinder
- ____ 20. Bakit mahalaga ang Pandaigdigang Deklarasyon sa Karapatang Pantao?
- A. Iniiwasan nito ang diskriminasyon.
  - B. Itinataguyod nito ang pagkakapantay-pantay ng lahat ng tao.
  - C. Pinangangalagahan nito ang maliliit na bansang tulad ng Pilipinas.
  - D. Sinisiguro nitong walang nagaganap na paglabag sa karapatang pantao

Aralin 1

Karapatang Pantao

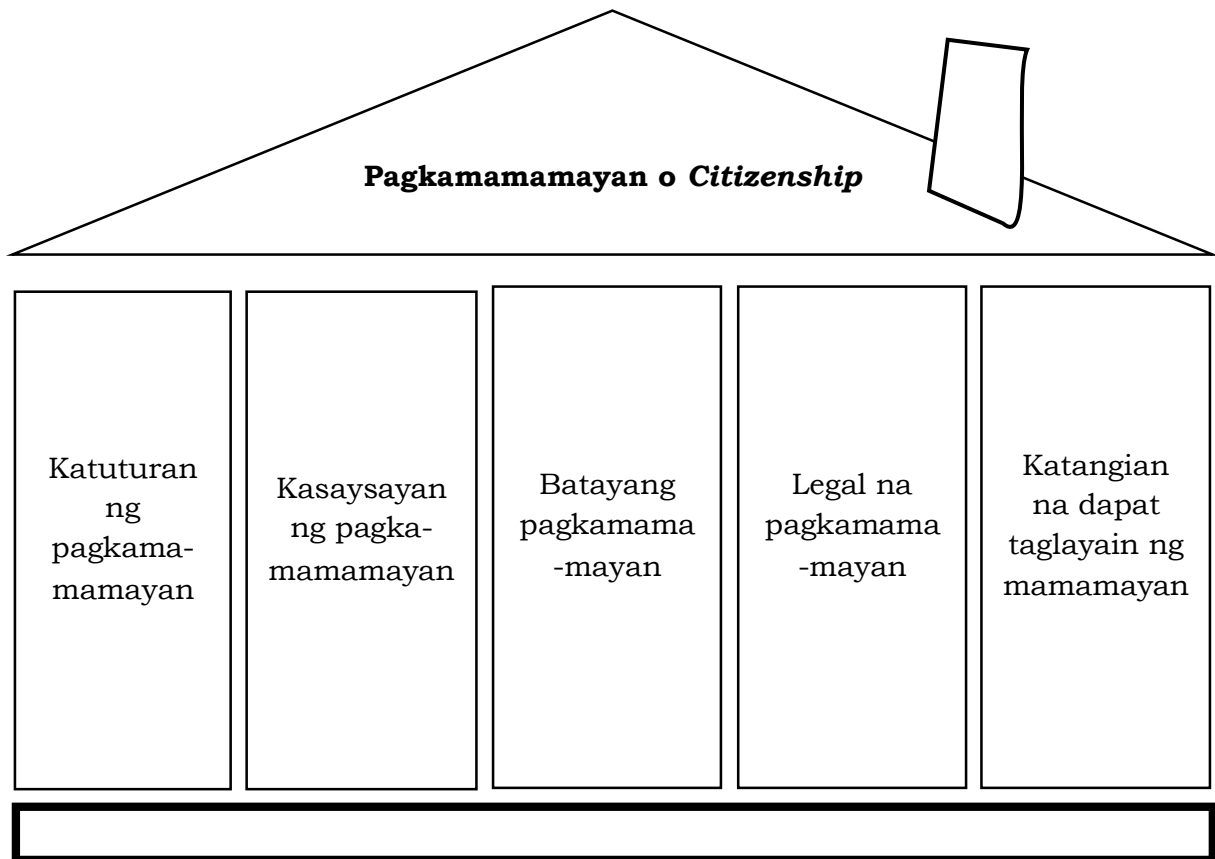
Bawat tao sa mundo ay may mga karapatan na dapat taglayin, alagaan, at protektahan. Upang masiguradong naaalagaan ang kanyang dignidad bilang kasapi sa lipunan, marapat lamang na siya ay mulat sa mga karapatan at pananagutan na dapat niyang matamo at balikatin nang sa gayon maibigay niya sa kanyang kapwa ang mga bagay na dapat nitong gawin nang matawag siyang kapaki-pakinabang na miyembro ng lipunan. Ang karapatang pantao ay ang pangunahing karapatan na dapat mabatid at angkinin ng bawat isa sa atin, anuman ang ating pinagmulan, sino man tayo, at kung ano pa man ang ating pananaw o paniniwala sa buhay.

Balikan

Sa nakaraang modyul, napag-usapan at napag-aralan mo ang tungkol sa pagkamamamayan. Ang pagkamamamayan ng isang indibidwal na nakabatay sa pagtugon mo sa iyong mga tungkulin sa lipunan at sa paggamit ng iyong mga karapatan para sa kabutihang panlahat. Mangyari pa, tinitignan ng bawat indibidwal na siya ay bahagi ng isang lipunan kasama ang ibang tao sa kanyang paligid. Ang lahat ng mamamayan ay may karapatang pantao ngunit kaakibat ng mga karapatang ito ay mga responsibilidad na makilahok sa mga gawaing pampamayanan, pansibiko, at gawaing pampolitika.

Makikita sa tsart ang mga paksang nakabatay sa aralin na pagkamamamayan.

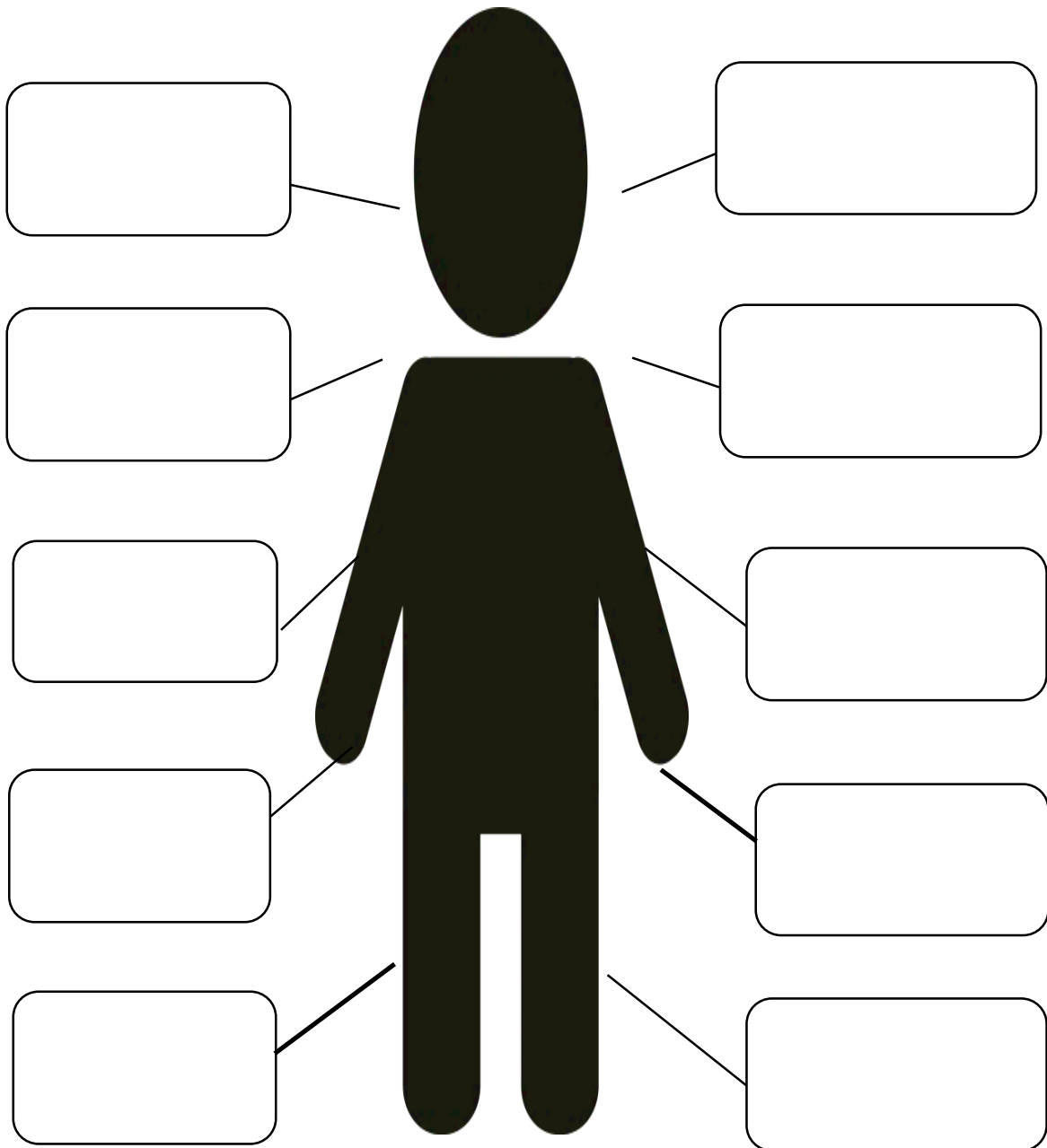
Maalala mo pa ang mga ito? Tama ka! Ang mga ito ang nagbibigay liwanag sa iyong pagkamamamayan. Kaakibat ng pagkamamamayan ay ang mga karapatan mo bilang tao. Nararapat lamang na alamin mo kung ano ang mga ito.

Ipagpatuloy mo ang iyong pagkatuto! Basahin ang araling ito at suriin ang kahalagahan ng pagsusulong at pangangalaga sa karapatang pantao sa pagtugon sa mga isyu at hamong panlipunan. Alamin ang ugnayan nito sa araw-araw mong buhay.

Tuklasin

A. Panuto: Isulat ang mga karapatang pantao sa ating lipunan gamit ang mga kahon na nakapalibot sa imahe ng tao sa ibaba. Gawin ito sa hiwalay na papel.

A. KWLS (*Know, Want, Learned and Significance*)

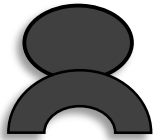
Panuto: Masdan ang K-W-L-S tsart. Magtala ng tatlong sagot sa bawat hanay. Iwan munang blanko ang bahagi ng “Learned” sapagkat ito ay sasagutan lamang sa sandaling matapos na ang aralin. Ilagay ang sagot sa iyong sariling sagutang papel.

(KNOW) Mga Bagay Na Alam Ko Na	(WANT) Mga Gusto Kong Malaman	(LEARNED) Mga Natutuhan Ko
---	--	--------------------------------------

(SIGNIFICANCE) Kahalagahan

B. Sandaling Isipin: Basahin at unawaing mabuti ang mga tanong at pagkatapos, sagutin ito nang buong husay. Gamit ang iyong sagutang papel, isulat ang sagot sa loob ng mind bubble.

1. Paano kung isang araw, tatanggalan ka ng karapatan bilang isang Pilipino, ano ang gagawin mo?
2. Paano mo ito lulutasin nang walang inaapakang ibang tao?

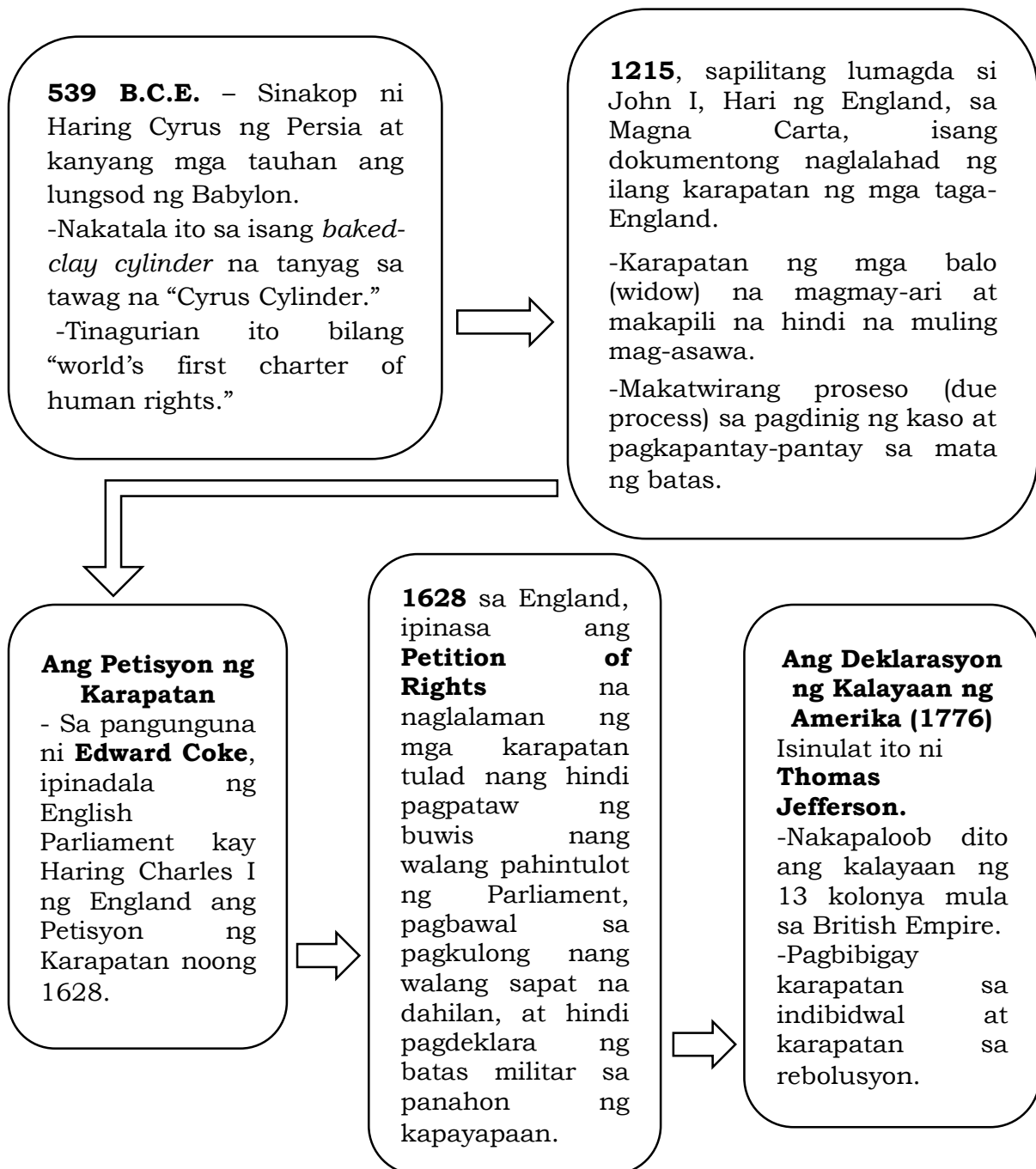

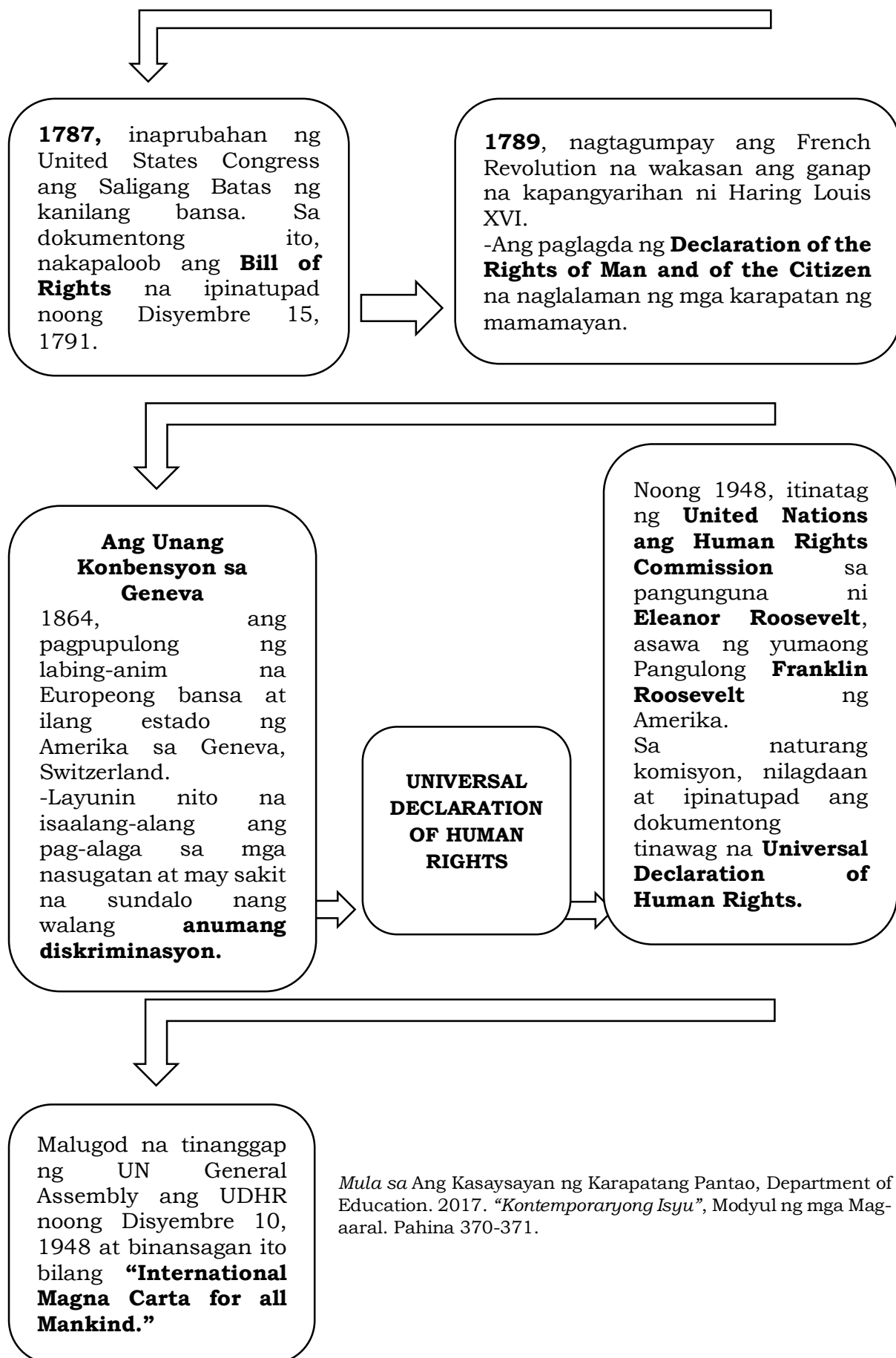
Suriin

Ang sumusunod na diyagram ay binubuo ng mga kontekstong historikal ng pag-unlad ng konsepto ng karapatang pantao mula sinaunang panahon hanggang sa pagkabuo ng **Universal Declaration of Human Rights ng United Nations** noong 1948.

Ang Kasaysayan ng Karapatang Pantao: Dokumentong Naglalahad ng mga Karapatang Pantao

Ang **Universal Declaration of Human Rights (UDHR)** ay isa sa mga mahahalagang dokumentong naglalahad ng mga karapatang pantao ng bawat indibidwal na may kaugnayan sa bawat aspeto ng buhay ng tao. Kabilang sa mga ito ang karapatang sibil, politikal, ekonomiko, sosyal, at kultural. (*UDHR, Department of Education. 2017. "Kontemporaryong Isyu", Modyul ng mga Mag-aaral. Pahina 374*) Tunay na nagbibigay-tangi sa tao bilang nilalang na nagtatamasa ng kalayaan at mga karapatang maghahatid sa kanya upang makamit ang kanyang mga mithiin sa buhay at magkaroon ng mabuting pamumuhay.

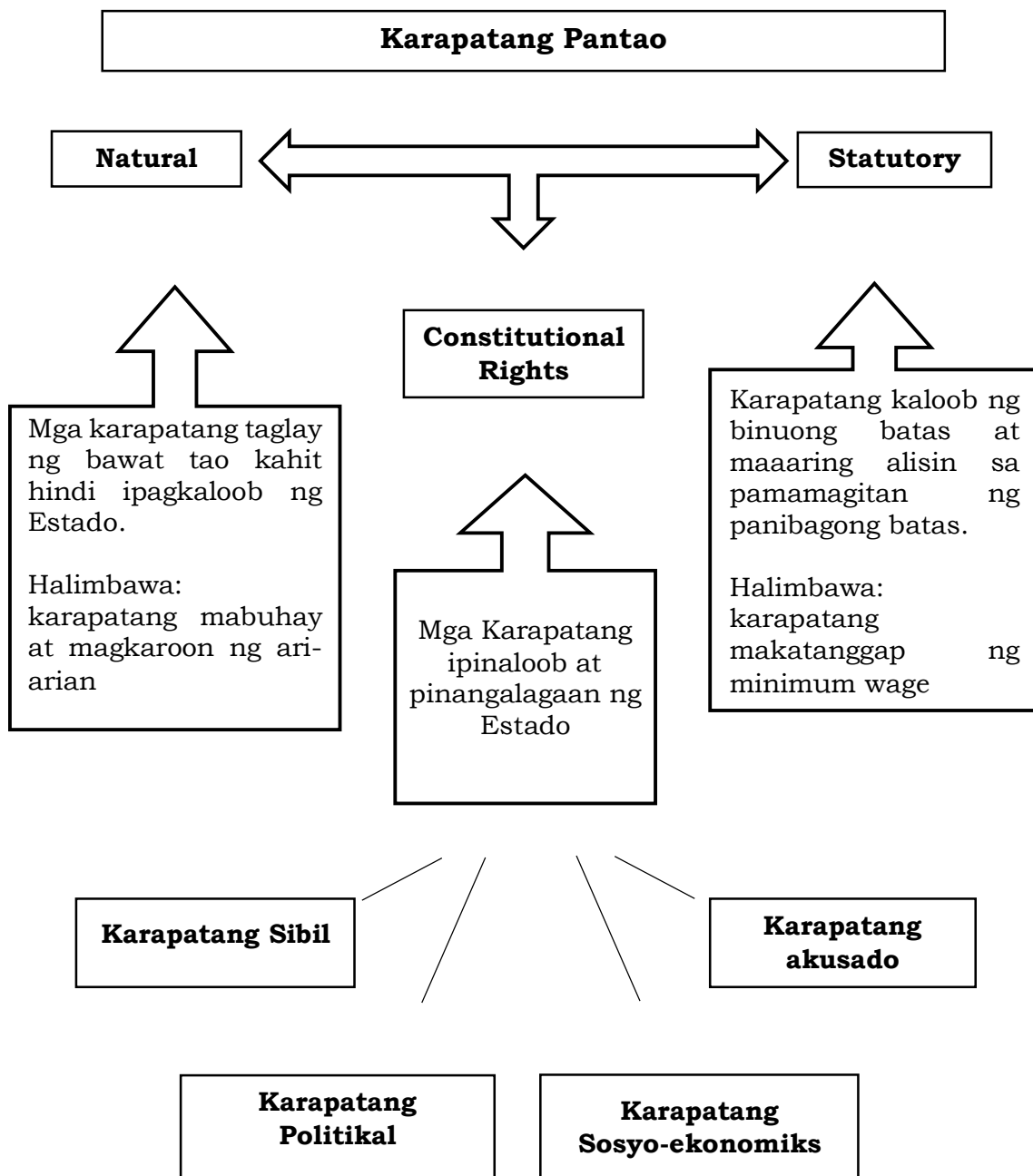
Narito ang mga ilang artikulo na nakapaloob sa UDHR, ang preamble: **Artikulo 1** nakalahad na lahat ng tao ay isinilang na malaya at pantay-pantay. **Artikulo 3 – 21** ay nakalahad ang karapatang pantao bilang isang mamamayan sa aspekto ng politiko at sibil. Sa **Artikulo 22 – 27** ay nakasaad na ang karapatang pantao na may karapatan sa aspekto ng edukasyon, sining, pansibiko, at pangkultura. At ang **Artikulo 28 – 30** ay isinasaad na ang bawat tao ay mayroong karapatan na itaguyod ang karapatan ng ibang tao.

Ang **Kalipunan ng mga Karapatan o Bill of Rights ng Konstitusyon** ng ating bansa ay listahan ng mga pinagsama-samang karapatan ng bawat tao mula sa dating konstitusyon at karagdagang karapatan ng mga indibidwal na nakapaloob sa Seksyon 8, 11, 12, 13, 18 (1), at 19.

Ang **karapatang pantao** ay ang mga karapatan na tinatamasa ng tao sa sandaling siya ay isilang. Ang pagkamit ng tao ng mga pangangailangan niya tulad ng pagkain, damit, bahay, edukasyon at iba pang pangangailangan ay nangangahulugan na nakakamit niya ang kanyang karapatan (Martinez, 2020). Dahil sa karapatang pantao nagiging makabuluhan ang ating buhay sa mundong ginagalawan natin. Nabubuhay tayo nang matiwasay at maayos sa ating mga kalagayan dahil alam natin na bawat indibidwal ay maaaring mabuhay nang mapayapa at nahuhubog nito ang kanyang katayuan bilang isang tao sa lipunan.

Ayon sa aklat ni De Leon, et. al (2014), may tatlong uri ng mga karapatan ng bawat mamamayan sa isang demokratikong bansa. Ang mga karapatang ito ay nararapat na taglayin ng bawat indibiduwal dahil taglay nito ang dignidad ng isang tao, anuman ang kanyang katayuan sa lipunan at kalagayang pangekonomiko.

Pag-aralan at unawaing mabuti ang tsart sa ibaba upang higit pang maunawaan ang konsepto ng Karapatang Pantao.

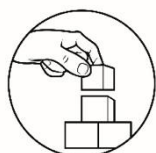

Ang Constitutional Rights ay mga karapatang pantao na nakapaloob at pinapangalagaan ng isang Estado.

Mga uri ng Constitutional Rights:

- a. **Karapatang Sibil** – mga karapatan na titiyak sa mga pribadong indibidwal na maging kasiya-siya ang kanilang pamumuhay sa paraang nais nang hindi lumalabag sa batas at pagsusulong ng kabuhatan at disentang pamumuhay.
- b. **Karapatang Politikal** – kapangyarihan ng mamamayan na makilahok, tuwiran man o hindi, sa pagtatag at pangangasiwa ng pamahalaan tulad ng pagboto sa mga opisyal, pagsali sa referendum at plebisito.
- c. **Karapatang Sosyo-ekonomiks** – mga karapatan na sisiguro sa katiwasayan ng buhay at pang-ekonomikong kalagayan ng mga indibiduwal gayon din ang lumahok sa buhay kultural ng pamayanan.
- d. **Karapatan ng akusado** – mga karapatan na magbibigay proteksyon sa indibidwal na inakusahan sa anumang uri ng krimen.

Ang pagkakaroon ng karapatang pantao ay nakabatay sa mga ginagawang batas sa Pilipinas at sa pandaigdigang kasunduan. Sapagkat mula sa pagkasilang natin ay mayroong na tayong karapatan na dapat matamasa. Kaya karapat dapat lamang na bigyang galang at respeto lahat ang nabubuhay sa ating ginagalawang daigdig, sapagkat wala sa atin ang gustong mabastos nang basta basta na lamang, kung kaya't dapat lang na alamin natin kung ano ano ang ating mga karapatan bilang isang tao sa lipunan (Martinez, 2020).

Pagyamanin

A. Panuto: Suriin ang talahanayan sa ibaba. Gamit ang iyong sagutang papel, kumpletuhin ang tsart.

Mga Probisyon o Dokumento	Mga Nakapaloob na Karapatang Pantao
Cyrus Cylinder	
Petition of Right	

Ang Deklarasyon ng Kalayaan ng Estados Unidos (1776)	
Declaration of the Rights of Man and of the Citizen	
The First Geneva Convention	

Source: *Human Rights Declared*, Department of Education. 2017. "Kontemporaryong Isyu", Modyul ng mga Mag-aaral. Pahina 371-372.

B. Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang mga pahayag. Isulat kung anong uri ng karapatan ang sumusunod. Gamit ang iyong sagutang papel, isulat sa patlang kung ito'y ***natural rights***, ***constitutional rights*** o ***statutory rights***.

1. Karapatang ipagtanggol ang sarili.

---

2. Karapatan sa malayang pagpapahayag.

---

3. Karapatang mabigyan ng pangalan.

---

4. Karapatang makapag-aral.

---

5. Karapatang tumanggap maging saksi laban sa kapwa.

---

6. Karapatang magplano ng pamilya.

---

7. Karapatang makapagtrabaho.

---

8. Karapatang mabigyan ng mabilis at makatarungang paglilitis.

---

9. Karapatan magkaraoon ng sariling relihiyon.

---

10. Karapatang hindi makawala sa panganib ng kaparusahan sa anumang paglabag sa batas.

C. Panuto: Iguhit sa patlang ang nakangiting mukha (☺) kung ang pangungusap ay nagsasaad ng katotohanan. Malungkot na mukha naman (☹) kung ang pahayag ay walang katotohanan. Isulat ang sagot sa hiwalay na papel.

- _____ 1. Ang Karapatang Pantao ay ang pagtupad sa mga inaasam na pangangailanan ng tao.
- _____ 2. Ang halimbawa ng natural rights ay ang karapatang umibig at karapatang mamuhay.
- _____ 3. Ang karapatang pantao ay para lamang sa mga nakatatasa o may kapangyarihan sa mamayan.
- _____ 4. Ang Universal Declaration of Human Rights (UDHR) ay isa sa mga mahahalagang dokumentong naglalahad ng mga karapatang pantao at may kaugnayan sa bawat aspekto ng buhay ng tao.
- _____ 5. Ang kapangyarihan ng mamamayan na makilahok sa pamahalaan ay isang uri ng karapatang sosyo-ekonomiko.
- _____ 6. Nawawala ang pagkapantay-pantay ng tao kapag nasusupil o nalalabag ang kanyang karapatan.
- _____ 7. Sa pagpataw ng buwis nang walang pahintulot ng *Parlamento*, pagbawal sa pagkulong nang walang sapat na dahilan, at hindi pagdeklara ng batas militar sa panahon ng kaguluhan ay mga karapatan na naisulat sa *Petition of Rights*.
- _____ 8. Ang kalipunan ng mga karapatan o *bill of rights* ng Konstitusyon ng ating bansa ay hindi listahan ng mga pinagsama-samang karapatan ng bawat tao mula sa dating konstitusyon.
- _____ 9. Ang Statutory Rights ay mga karapatan na binuong batas at maaring alisin sa pamamagitan ng panibagong batas.
- _____ 10. Ang paglagda ng Declaration of the Rights of Man and of the Citizen na naglalaman ng mga karapatan ng bawat mamamayan.

Isaisip

A. Panuto: Kompletuhin ang sumusunod na pahayag o pangungusap upang mas maunawaan mo pa ang araling natapos na. Gawin ito sa hiwalay na papel.

Ang aralin ay tungkol sa _____
natutuhan ko na _____

Mahalaga para sa akin ang araling ito sapagkat _____

Isagawa

A. Panuto: Gamit ang hiwalay na papel, gumawa ng islogan sa loob ng kahon na nagpapakita na may mahalagang ginagampanang papel ang karapatang pantao sa ating lipunan.

Pamantayan o *Rubrics* sa paggawa ng isang islogan:

☐ Nilalaman -	10
☐ May tugma -	5
☐ Pagkamalikhain -	3
☐ Kalinisan -	2

Kabuoang puntos: 20

B. Panuto: Isulat sa talahanayan ang mga bagay na maaaring makatulong sa pagsulong ng pangangalaga sa karapatang pantao na siyang tutugon sa mga isyu at hamong panlipunan. Gawin ito sa hiwalay na papel.

⊙
⊙
⊙
⊙
⊙

C. Panuto: Bigyan solusyon ang sumusunod na suliranin gamit ang mga natutuhan sa araling ito. Isulat ang sagot sa hiwalay na papel.

Panlipunang Suliranin	Solusyon
Biktima ng Diskriminasyon	
Biktima ng Pambubugbog	
Biktima ng Pang-aapi sa Kapwa	
Biktima ng Sapilitang Paggawa	
Biktima ng Karahasan sa Kababaihan	

D. Panuto: Gamit ang sariling sagutang papel, sumulat ng isang talumpati batay sa sitwasyong hinihingi.

- ⊙ Bilang isang mamamayang Pilipino, paano malulutas o matutuldukan ang sigalot o hindi pagkauunawan sa pagitan ng pamahalaan at ang New Peoples Army (NPA)?

Pamantayan o *Rubrics*:

▣ Nilalaman -	9
▣ Kaugnayan sa Tema -	8
▣ Pagkamalikhain -	8

Kabuoang puntos: 25

Tayahin

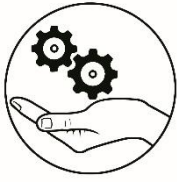
A. Panuto: Basahin at unawain ang sumusunod na katanungan. Isulat ang **titik** ng tamang sagot sa patlang bago ang bilang. Gawin mo ito sa hiwalay na papel.

- ____ 1. Aling dokumento ang ipinasa noong 1628 sa England na naglalaman ng Karapatan na hindi pagpataw ng buwis nang walang pahintulot ng Parlamento?
- A. The First Geneva Convention
  - B. Petition of Right
  - C. Bill of Rights
  - D. Cyrus Cylinder
- ____ 2. Likas sa bawat indibidwal ang kanyang karapatan. Paano tayo napagkalooban ng mga karapatan?
- A. Ito ay itinakda ng mga batas.
  - B. Ito ay simbolo ng pamahalaan.
  - C. Ito ay pinagtibay ng ating mga Pangulo.
  - D. Ito ay pinaglaban ng bawat mamamayan.
- ____ 3. Ang UDHR (Universal Declaration of Human Rights) ay isang mahalagang hakbang sa kasaysayan ng daigdig na kumikilala sa karapatang pantao. Alin sa sumusunod ang dahilan kung bakit mahalaga ang Pandaigdigang Deklarasyon ng Karapatang Pantao?
- A. Iniwasan nito ang diskriminasyon.
  - B. Itinataguyod nito ang pagkakapantay-pantay ng lahat ng tao.
  - C. Pinangangalagahan nito ang maliliit na bansang tulad ng Pilipinas.
  - D. Sinisiguro nitong walang nagaganap na paglabag sa mga karapatang pantao.
- ____ 4. Nagsagawa ng pagpupulong ang labing anim na Europeong bansa at ilang estado sa Amerika sa Geneva at Switzerland noong 1864. Kinilala ito na The First Geneva Convention. Ano ang pangunahing layunin ng dokumentong ito?
- A. Sumunod sa paglagda ng Declaration of the Rights of Man and of the Citizen na naglalaman ng mga karapatan ng mamamayan.
  - B. Isinaalang-alang ang pag-alaga sa mga nasugatan at may mga sakit na sundalo.
  - C. Pagbibigay proteksiyon sa mga mamamayan
  - D. Pagbibigay pagkain sa mga nagugutom na bata.

- ____ 5. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang naglalarawan ng Statutory Rights?
- A. Ang karapatan ni Adelyn na kilalaning anak ng kanyang tunay na mga magulang.
  - B. Ang pagsapi ni Allen sa grupong Sakdalista.
  - C. Ang pagbibigay ng 20% pribilehiyo sa mga Senior Citizen at mga mag-aaral sa lahat ng pampasaherong sasakyan.
  - D. Ang pagpili ni Ryan sa simbahang Iglesia Ni Kristo bilang kanyang relihiyon.
- ____ 6. Ano ang nakasaaad sa dokumentong Bill of Rights na ipinatupad noong Disyembre 15, 1791?
- A. Nagbibigay proteksiyon sa mga karapatang pantao ng lahat ng mamamayan at maging ang iba pang taong nanirahan sa bansa.
  - B. Sumusunod sa kapangyarihan ng hari.
  - C. Pagbabawal sa pagkulong nang walang sapat na dahilan.
  - D. Pagtatag ng relihiyon at pananampalataya sa Asya tulad ng Judaismo, Hinduismo, Kristyanismo, Buddhismo, Taoismo, Islam at iba pa.
- ____ 7. Ano ang tawag sa komisyonang itinatag ang United Nations sa pamumuno ni Eleanor Roosevelt noong 1948?
- A. Declaration of the Rights of Man
  - B. Human Rights Commission
  - C. Universal Declaration of Human Rights
  - D. The First Geneva Convention
- ____ 8. Kailan nagsisimula ang karapatan ng isang nilalang sa mundong ibabaw?
- A. Pagkasilang
  - B. Pagmamamatay
  - C. Pagkinasal
  - D. Kapag nagka-edad na
- ____ 9. Alin sa sumusunod na pahayag ang nagbibigay ng tamang paglalarawan ng mga karapatang sibil?
- A. Ito ay may kaugnayan sa ating pakikitungo sa ating kapwa.
  - B. Ito ay nagbibigay proteksyon kung tayo ay lumalabag sa batas.
  - C. Ito ay tungkol sa paghahanap ng mapagkakakitaan upang mabuhay.
  - D. Ito ay may kinalaman sa ating karapatang mabuhay nang matiwasay at malaya.

- ____ 10. Sinong hari ng Persia ang sumakop sa lungsod ng Babylon at nagdeklara ng pagkapantay-pantay ng lahi noong 539 B.C.E?
- A. Haring Cyrus
  - B. Haring Solomon
  - C. Haring Alexander
  - D. Haring Abraham
- ____ 11. Ano ang dokumentong pilit nilagdaan ni Haring John I ng England noong 1215?
- A. Bill of Rights
  - B. Petition of Right
  - C. Declaration of the Rights of Man
  - D. Magna Carta
- ____ 12. Alin sa sumusunod ang tamang sagot sa pagpapahayag ng karapatang pantao?
- A. Ang karapatang pantao ay para sa mga sundalo lamang.
  - B. Ang karapatang pantao ay para sa lahat ng nilalang sa lipunan.
  - C. Ang karapatang pantao ay para sa manggagawa lamang.
  - D. Ang karapatang pantao ay para sa Presidente lamang.
- ____ 13. Sino ang namuno upang itaguyod ang paglagda at pagpatupad sa Universal Declaration of Human Rights ng Komisyon sa Karapatang Pantao?
- A. Eleanor Roosevelt
  - B. Haring Louis XVI
  - C. Haring Cyrus
  - D. Christine Roosevelt
- ____ 14. Ito ay likas na karapatang pantao na kung saan ang isang indibidwal ay may karapatang mabuhay at magkaroon ng sariling ari-arian. Anong karapatan ang tinutukoy sa pahayag na ito?
- A. Natural Rights
  - B. Constitutional Rights
  - C. Statutory Rights
  - D. B at C
- ____ 15. Ang karapatang ito ay maaring aalisin at baguhin sa proseso ng panibagong batas kung saan ito'y binuo itong para sa lahat ng mamamayan.
- A. Natural Rights
  - B. Constitutional Rights
  - C. Statutory Rights
  - D. Lahat ng nabanggit

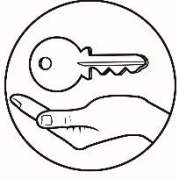
- ____ 16. Ano ang tawag sa nakaukit sa isang baked clay na tinaguriang World First Charter of Human Rights noong 539 B.C.E?
- A. The First Geneva Convention
  - B. Cyrus Cylinder
  - C. Parliament
  - D. Syrus Cylinder
- ____ 17. Ano ang dahilan sa pagkakaroon ng karapatan ng isang tao?
- A. Kakambal ito ng ating tungkulin.
  - B. Kailangan nating tuparin ang konstitusyon.
  - C. Proteksyon natin ito laban sa mga pag-aabuso.
  - D. Sinisiguro nitong makapamumuhay tayo nang maayos at maligaya.
- ____ 18. Alin sa sumusunod ang tinatamasa ng isang indibidwal mula pagkasilang hanggang sa kanyang kamatayan?
- A. Dignidad
  - B. Pagkatao
  - C. Karapatan
  - D. Pangangailangan
- ____ 19. Alin sa sumusunod na halimbawa ng karapatan ang nakasaad sa Magna Carta ng Inglatera?
- A. Hindi maaaring dakpin, ipakulong at bawiin ang anumang ari-arian ng sinuman nang walang pagpapasiya ng hukuman. Sa dokumentong ito, nililimitahan ang kapangyarihan ng hari ng bansa.
  - B. Pagbawal sa pagkulong nang walang sapat na dahilan,
  - C. Pagbibigay proteksiyon sa mga karapatang pantao ng lahat ng mamamayan at maging ang iba pang taong nanirahan sa bansa.
  - D. Pagbibigay ng karapatan na makapili ng sariling relihiyon.
- ____ 20. Ang karapatang pantao ay sadyang napakahalaga sa bawat indibidwal na nabubuhay rito sa ating lipunan. Paano tinitiyak ng pamahalaan na ang mga tao ay may pantay at makatarungang karapatan?
- A. Ipinapaalam nito sa mga mamamayan ang kanilang mga karapatan.
  - B. Pinarurusahan nito ang sinumang lumalabag sa karapatan ng kapwa mamamayan.
  - C. Dinadagdagan nito ang mga karapatan ng mga mamamayan sa pamamagitan ng batas.
  - B. Tinatanggal nito ang mga karapatan ng mga mamamayang lumalabag sa batas ng estado.

Karagdagang Gawain

A. Panuto: Maaari mo nang balikan ngayon ang K-W-L-S Chart na sinagutan mo sa simula ng araling ito. Isulat sa “Learned” ang iyong napag-aralan at isulat sa “Significance” ang mga mahahalagang natutuhan.

(KNOW) Mga Bagay Na Alam Ko Na	(WANT) Mga Gusto Kong Malaman	(LEARNED) Mga Natutuhan Ko		
<div></div>	<div></div>	<div></div>		
<table border="1"><thead><tr><th data-bbox="228 1406 561 1498">(SIGNIFICANCE) Kahalagahan</th></tr></thead><tbody><tr><td data-bbox="561 1406 1394 1695"><div></div></td></tr></tbody></table>			(SIGNIFICANCE) Kahalagahan	<div></div>
(SIGNIFICANCE) Kahalagahan				
<div></div>				

Susi sa Pagwawasto

Pagmamain	
A.	
Mga Probiyosyon	Mga Karapantang Pantao
Cyrus Cylinder	-Karapatan ng mga bala (widow) na magmay-ari at makapili na hindi na muling mag-asawa
	-Makawirang proseso (due process) sa pagding ng kaso at pagkapantay-pantay sa mata ng batas
Petition of Right	-Pagpatay ng buwis nang walang pahintulot ng Parliament, pagbawal sa pagkulong nang walang sapat na dahilan, at hindi pagdeklara ng batas militar sa panahon ng kapayapaan
Ang Deklarasyon ng Kalayaan ng Estados Unidos (1776)	-Pagbibigay karapatan sa indibidwal at karapatan sa rebolusyon
Declaration of the Rights of Man and of the Citizen	-Karapatan ng mamamayan
Ang Unang Kombensyon sa Geneva	Layuning nito na isaalang-alang ang pag-alaga sa mga nasugatan at may sakit na sundalo nang walang anumang diskriminasyon

Subukin	1. A
	2. A
	3. D
	4. A
	5. A
	6. B
	7. B
	8. C
	9. C
	10. C
	11. D
	12. A
	13. D
	14. A
	15. C
	16. B
	17. A
	18. D
	19. B
	20. B

C.	1. ☹
	2. ☹
	3. ☹
	4. ☹
	5. ☹
	6. ☹
	7. ☹
	8. ☹
	9. ☹
	10. ☹

B.	1. Natural o Constitutional Rights
	2. Constitutional Rights
	3. Natural Rights
	4. Natural Rights
	5. Constitutional Rights
	6. Constitutional Rights
	7. Natural Rights
	8. Constitutional Rights
	9. Natural Rights
	10. Statutory Rights

<p>Isaisip</p> <p>Maaring magkakaba ang mga sagot ng mga mag-aaral, ang guro ang bahalang magpasya sa pagbibigay puntos.</p>	<p>Isagawa</p> <p>A. Poster- Islogan. Ipatsék sa guro ang mga sagot. Ipatsék sa guro ang tagapamahala ang iyong ginawa.</p> <p>B. Nakabatay sa karanasan ng mag-aaral</p> <p>Tagapamahala ang mga sagot ng mga mag-aaral, ang guro ang bahalang magpasya sa pagbibigay puntos</p> <p>C. Maaring magkakaba ang mga sagot ng mga mag-aaral, ang guro ang bahalang magpasya sa pagbibigay puntos</p> <p>D. Talumpati. Ipatsék sa guro ang tagapamahala ang iyong ginawa.</p>
<p>Tuklasin</p> <p>A. Maaring magkakaba ang mga sagot ng mga mag-aaral, ang guro ang bahalang magpasya sa pagbibigay puntos</p> <p>B. (KWL Chart)</p> <p>Maaring magkakaba ang mga sagot ng mga mag-aaral, ang guro ang bahalang magpasya sa pagbibigay puntos</p> <p>C. Sandaling Isipin: Maaring magkakaba ang mga sagot ng mga mag-aaral, ang guro ang bahalang magpasya sa pagbibigay puntos</p>	<p>Karagdagang Gawain</p> <p>A. (KWL Chart) Maaring magkakaba ang mga sagot ng mga mag-aaral, ang guro ang bahalang magpasya sa pagbibigay puntos</p>
<p>Tayahin</p> <p>1. B</p> <p>2. D</p> <p>3. B</p> <p>4. B</p> <p>5. C</p> <p>6. A</p> <p>7. B</p> <p>8. A</p> <p>9. D</p> <p>10. A</p> <p>11. D</p> <p>12. B</p> <p>13. A</p> <p>14. A</p> <p>15. C</p> <p>16. B</p> <p>17. D</p> <p>18. C</p> <p>19. A</p> <p>20. A</p>	

Sanggunian

A. Mga Aklat:

Department of Education. 2017. "*Kontemporaryong Isyu*", Modyul ng mga Mag-aaral. Pahina 369-377

Department of Education. 2017. "*Kontemporaryong Isyu*", Modyul ng mga Mag-aaral. Pahina 375

B. Online Sources:

Richard Martinez, "*Araling Panlipunan G10 EASE MODYUL 24 Karapatang Pantao*," Learning Resource Management and Development System, April 2016, accessed July 31, 2020.

<https://sites.google.com/depd.gov.ph/mylrmds/KARAPATANG+PANTAO>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph